

foto: Klemen Dvornik

Na snemanju filma Cimre

ton, kamera, akcija!

Ana Šturm

Brazilski režiser Walter Salles (**Motoristov dnevnik**, 2004) je na lanskem 65. Berlinalu v pogovoru s Sebastianom Schipperjem (**Victoria**, 2015) in filmskim zgodovinarjem Petrom Cowiejem povedal naslednjo anekdoto.

Nadobudni študent filmske režije naj bi na predavanju Jeana Pierra Melvilla,

enega ključnih *auteurjev* francoskega novega vala in režiserja filmov **Bledolični ubijalec** (*Le samouraï*, 1967) in **Rdeči krog** (*Le cercle rouge*, 1970), vprašal, kaj naredi dober film. Melvilla je prosil, naj mu pove, kaj je tisto, kar je res najpomembnejše, da posnameš dober film, in če mu stopnjo pomembnosti lahko ponazori z odstotki.

Melville je, rahlo nejevoljno, odgovoril takole: 50 odstotkov pri filmu predstavlja izbira prave zgodbe, 50 odstotkov to, kako zgodbo prevedeš v scenarij, 50 odstotkov predstavlja izbira pravih igralcev, ki bodo tvoji zgodbi vdihnili življenje, 50 odstotkov so luči, 50 zvok, pa glasba ... In če ti samo ena od teh stvari spodleti, si uničil polovico filma.

Omenjena anekdota na najboljši možen način ilustrira pomen posameznih elementov pri nastajanju filma, in s tem vsakega posameznika v filmski ekipi, pa tudi to, da film ni le skupek delov, ampak tisto nekaj, kar vse te dele (in delo) v nekem trenutku poveže v celoto.

Vsa filmska ekipa, ki je zaslužna za končno podobo filmskega dela, se le redko znajde v soju žarometov; ti so ponavadi rezervirani za režiserja in igralce. O ljudeh, katerih imena se pred našimi očmi (če sploh ostanemo v dvorani) odvirtijo v zaključni špici filma in ki so vsak s svojim specifičnim znanjem pripomogli, da je film sploh lahko ugledal luč projektorja, običajno ne izvemo skoraj ničesar. Ničesar ne izvemo o scenografih, asistentih kamere, ali o prostovoljcih iz potapljaškega društva Nova sub iz Kamnika, ki so 28. novembra (!) pol dneva preživeli v mrzli vodi jezer blizu Vrhnike in brez katerih ene najpomembnejših scen v filmu *Cimre* sploh ne bi mogli posneti.

Pri Ekranu smo se zato odločili, da bomo v novi rubriki »Ton, kamera, akcija!« občasno naredili krajšo reportažo oziroma objavili tak ali drugačen zapis s snemanja slovenskih kratkih ali celovečernih filmov. Stopili bomo na »temno stran« in radovedno pogledali v zakulisje nastajanja filmov, v proces dela, ki gibljive slike od kratkega začetnega sinopsisa pa vse tja do končnega izdelka pripelje v kinodvorano, pred gledalca. Novembra in decembra smo tako nekaj dni preživeli na snemanju filma *Cimre*.

Kriminalna drama *Cimre* nastaja pod budnim očesom režiserja Klemna Dvornika, v okviru igranega programa RTV Slovenija, ki ga trenutno vodi odgovorni urednik Jani Virk. Kljub občasnemu negativnemu vzdušju, zmanjševanju števila filmov in namigom o ukinitvi je v okviru omenjenega programa v zadnjih letih nastalo kar nekaj uspešnih slovenskih filmov, med njimi zelo lepo sprejeta celovečerna prvenca **Zapelji me** (2013) Marka Šantića in **Panika** (2013) Barbare Zemljič. Zato je še toliko pomembnejše, da se tovrstni programi in prakse ohranijo, saj RTV poleg skrbi za financiranje in uveljavljanje kronično podhranjenega slovenskega

foto: Klemen Dvornik

avdiovizualnega ustvarjanja mladim režiserjem omogoča tudi razmeroma stabilno in varno okolje, brez velikih tveganj.

Pod scenarij, ki je nastal po motivih istoimenske knjige Maje Novak, se je podpisala Barbara Zemljič. »Ko smo se odločili, da bomo snemali kriminalko, smo začeli na veliko brati slovenske kriminalne romane,« je dejal Klemen Dvornik. »Barbara je na koncu prebrala okoli 37 romanov.« Izbira prave zgodbe ni bila enostavna, saj so imeli na eni strani zanimive zgodbe, postavljene v različna zgodovinska obdobja, ki bi jih bilo z odobrenim proračunom težko prepričljivo prenesti na platno, na drugi strani pa so bile dobre zgodbe v stilu *whodunnit*, ki za filmske adaptacije morda niso najbolj zanimive. »Na koncu so se nam *Cimre* Maje Novak zdele praktično edina knjiga, ki bi jo znotraj naših produkcijskih okvirov lahko prevedli v film.« Seveda tudi ta naloga ni bila lahka, saj so zgodbo, ki se odvija na začetku 90. let, morali prenesti v današnji čas. In v teh 25 letih se je življenje drastično spremenilo.

V scenariju so od knjige ostali liki in osnovni zaplet, vse drugo (kako se zaplet razreši, kaj se zgodi in kdo je kriv) pa je praktično napisano na novo. Zgodba govori o mladi odvetniici Rebeki (Nika Rozman), ki ji je dodeljen primer umora scenografa Valterja (Vladimir Vlaškalič). Glavna osumljenka v primeru je Jana (Nina Ivanišin), Rebekina prijateljica iz otroštva. Na prvi pogled enostaven primer razkrije temne plasti, skrivnostne

globine in stranpoti človeške narave. Od prve ideje za film je do začetka pisanja scenarija preteklo kakšno leto in pol, scenarij je nastajal slabo leto.

Pomemben del v procesu nastajanja filma predstavljata predprodukcija in priprava na snemanje. »V predprodukciji in pripravah se najprej določi vse kreativne sodelavce, direktorja fotografije (op. a. Miloš Srdić), scenografa (op. a. Dušan Milavec), kostumografa (op. a. Marko Jenko), oblikovalca maske (op. a. Anže Košir) ... Ko imaš asistenta režije 1 in asistenta režije 2 ter šefe posameznih sektorjev, potem filmski vlak lahko počasi spelje,« pravi Dvornik. Vsak sektor nato na podlagi scenarija začne opravljati svoje naloge. Skice in izdelava setov ter scenskih elementov, iskanje lokacij, zasnova in izdelava maske, zasnova kostumov in kostumska preverjanja, režiser in direktor fotografije začneta delati na vizualni podobi filma, razmišljata o planih in premikih kamere, o barvni shemi ...

Za snemalno lokacijo je bilo določeno tudi eno izmed ljubljanskih sodišč, kjer pa so jim snemanje skoraj prepovedali. Kot argument za prepoved snemanja v njihovih prostorih zaradi varnostnih razlogov so na sodišču navedli teroristične napade, ki so tudi pri nas (očitno) postali realna grožnja. »Če snemaš film, ki se dogaja v sodni dvorani, imaš dve možnosti – ali snemaš na realni lokaciji ali pa sodno dvorano zgradiš; glede na to, da izgradnja sodne dvorane v našem proračunu ni

foto: Klemen Dvornik

foto: Klemen Dvornik

bila predvidena in zanjo torej nismo imeli denarja, smo z veliko pogajanja in prilagajanja na koncu vseeno uspeli posneti prizore na sodišču. Snemanje na sodišču je bilo s strani produkcije zelo velik izziv; odpreti lokacijo, ki je bila popolnoma zaprta,« je povedala Barbara Daljavec, direktorica filma *Cimre*.

Pomemben del predpriprav je tudi postopek izbora igralcev. »Sam nisem pristaš castinga, raje imam vaje, kamor za določene vloge povabim ljudi, za katere mislim, da bi jih lahko igrali. Potem jih na vajah izberem,« pravi Dvornik. Pri igralcih zelo pomemben element predstavljata dinamika in kemija med njimi, pa tudi to, kako to kemijo uspejo prenesti na film. »Pri *Cimrah* sem imel tri kroge za glavni igralki oziroma za glavni ženski vlogi, ostale vloge pa sem nato podelil glede na njiju.« V igralski zasedbi so se tako znašli še Matej Puc, Gašper Tič, Ksenija Mišič, Peter Musevski in Jernej Šugman. Za režiserja so v nadaljevanju procesa zelo pomembne vaje z igralci.

Prvi snemalni dan je bil 7. novembra, zadnji pa tik pred božičem, 23. decembra, skupaj 32 snemalnih dni. Ekipi sem se na snemanju prvič pridružila v drugi polovici novembra. 11. snemalni dan je potekal v pisarnah Modre hiše v Šiški. To je bil tudi dan, ko je prvič v letu zapadel sneg. Sneg ni povzročil zmede in zastojev le na cesti, pač pa tudi pri takrat sicer že dobro uigrani ekipi: z metlami in škafi vroče vode se je borila proti beli snežni preprogi, ki je vztrajno prekrivala balkon in okna odvetniške pisarne, v kateri

so snemali. Prizor bi se moral namreč odviti v lepem sončnem vremenu, podobno kot scene, vezane na ta prizor, ki so bile posnete že prej. Zaradi snega so rahlo zaostajali za urnikom snemanja, poleg tega pa je morala zaradi nepredvidljivih razmer na cesti prej na pot tudi glavna igralka, ki je zvečer v Celju nastopala v predstavi. Zaradi snega so morali kasneje najbolj težavne kadre znova posneti.

Nekaj dni pozneje, 24. novembra, so snemali prizor preiskave avtomobila v podhodu na Kolodvorski ulici. Umazan in zaprašen siv BMW, na katerem je bilo s prstom napisano »svinjski kot lastnik«, je bil parkiran nasproti gostilne Tišler. Za ta prizor so imeli delno zaporo Kolodvorske, kar pomeni, da so cesto lahko zaprli samo za kratek čas in da so morali mimo spuščati ljudi, pri tem pa paziti, da jim kdo od mimooidočih ne zaide v kader. Zabavno je bilo, da se je skoraj vsakič, ko so zaporo odprli, našel nekdo, ki je na vsak način hotel parkirati na prostem parkirišču zraven omenjenega BMW-ja. Na snemanju je bilo tudi nekaj statistov. V slovenskih filmih statisti ponavadi na set pridejo v svojih oblačilih. Kostumograf jim samo doda ali odvzame kak kos: nahrbtnik, šal, klobuk.

28. novembra me je direktorica filma Barbara Daljavec praktično sredi noči s sumljivim terencem pobrala pred stavbo RTV. Na odročno snemalno lokacijo blizu Vrhnike sva prispeli med prvimi. Skrivnostno megleni in goli nočni gozd ob jezerih se je postopoma spremenil v živahno mravljnišče kombijev,

avtomobilov in drugih štirikolesnikov, čolnov, najrazličnejše snemalne opreme, množice kablov in ljudi, ki so vsak s svojo svetilko na glavi in glavnim komunikacijskim orodjem – *motorolo* – za pasom ponikali v temo. Hladni nočni zrak, prijeten delovni kaos, kakofonija zvokov in gasilci, ki so spuščali čoln v vodo, so me dobesedno prestavili v eno izmed epizod serije **Na kraju zločina** (CSI, Anthony E. Zuiker, 2005–2015). Mojo iluzijo sta potrdila tudi dva statista, zamaskirana v uniformirana policista, ki sta se v nekem trenutku sprehodila mimo.

Ko se je začelo daniti, je bilo vse pripravljeno za snemanje. »Truplo pripravljeno ... Kuki, daj še malo listja po špici ... Dim, kje je dim? ... Premakni avto na drugo stran ...« je odmevalo v zgodnje jutro, ki se je počasi prevešalo v lep sončen dan. 16. snemalni dan je bil namenjen prizoru dviga utopljenca iz vode. Pri snemanju so ekipi pomagali prostovoljni gasilci in potapljači. Eden od potapljačev, ki je igral truplo, je ves dan preživel v razpadajoči maski. Pomemben element prizora na jezeru so bile tudi meglice, ki jih je bilo treba v lepem sončnem vremenu nenehno poustvarjati. Od petih zjutraj do enih popoldan so posneli minuto in dvajset sekund prizora, v povprečju pa v enem snemalnem dnevu posnamejo za približno 5 minut filmskega gradiva.

V začetku decembra sem se znašla na Viču, kjer so v praznem skladišču za potrebe filma *iz nule* postavili policijsko postajo. Da za snemanje zgradijo ves set, je za slovenski film precej nenavadno.

foto: Ana Šturm

foto: Ana Šturm

»Najprej smo mislili, da bomo imeli policijsko postajo na drugi lokaciji, ki je bila delno že opremljena, ampak je bila uporaba teh prostorov precej omejena. Zato smo se odločili, da bomo set zgradili. To je bil največji produkcijski zalogaj pri filmu,« pravi Barbara Daljavec. Pohišstvo, s katerim so opremili policijsko postajo, so si izposodili, prav tako ves pisarniški material.

Prav pri izgradnji policijske postaje se najbolje vidi, kako pomemben je vsak član ekipe in kolikšen je v resnici njegov prispevek h končnemu izdelku. »Tu so se res pokazale izkušnje in kreativnost Dušana Milavca, scenografa, ki je zmožen iz nič narediti neverjetne stvari,« pravi Dvornik. Za videz in osnovni mood, ki so ga želeli imeti na policijski postaji, so si za primer vzeli filme **Sedem** (Se7en, 1995, David Fincher), **Vsi predsednikovi možje** (All the President's Men, 1976, Alan J. Pakula) in serijo **Luther** (2010–2015, Neil Cross). »Glede scenografije mislim, da smo pri tem filmu res naredili presežek. Kot režiser se nisem počutil prikrajšanega, ker delam v Sloveniji, saj sem dobil takšno scenografijo, kot bi jo želel, tudi če bi delal v Ameriki.« Ko si stopil v prostor, namreč res nisi imel občutka, da gre za zgrajen set, vsi detajli, od barvnih fasciklov, časopisnih izrezkov do pisarniškega materiala, vključno z aero-selotejpom, so bili na svojem mestu.

V drugi polovici decembra se je snemanje počasi bližalo koncu. 20. decembra so na Vilharjevi ulici snemali enega zadnjih prizorov, Janino

rojstnodnevno zabavo. Na izjemno razgibanem in domišljenem setu je v ritmični glasbe migala in posedala kopica hipsterskih statistov, vse skupaj pa je bilo ovito v nenavadno roza svetlobo in razsvetljeno z množico božičnih lučk. »Roza barva je vizualna rdeča nit filma. Z Milošem (op. a. direktorjem fotografije) sva se malo poigravala z barvno shemo. Želela sva izločiti barve in potem poudariti samo eno, bodisi z lučjo, kostumom ali scenskim elementom. Ta roza/vijolična barva, ki se pojavlja v vseh nočnih prizorih, je pravzaprav Milošev podpis; najdeš jo tudi v njegovih drugih filmih.« Tovrstna uporaba barve pomeni tudi nekakšen odmik od realnosti, s čimer so želeli ustvariti nekaj več filmskega prostora, fikcije.

Omenjeni vizualni stil ni naključen, saj sta ga režiser in direktor fotografije razvijala že v kratkem filmu **Luči mesta** (Klemen Dvornik, 2015), ki je bil prikazan na 18. Festivalu slovenskega filma. »Film smo snemali z mislijo, da nam čez eno leto, ko bomo delali celovečerec, ta izkušnja in to znanje lahko prideta prav.« V filmu *Luči mesta* so se tako poigravali z nočnimi prizori, lučmi, odsevi in zanimivim kadriranjem. »Začetna ideja za Cimre je sicer bila, da bi delali nekakšen *nordijski noir*, »nordijski krimič«. Danes pa je vse skupaj videti bolj kot neka hongkonška drama o odnosih; skratka, drugačen film, kot sem ga imel v mislih na začetku. Film se v teku snemanja pač spreminja, vse skupaj je en tak val in ti poskušaš iti z njim.«

Zgodba *Cimer* na tem mestu seveda še ni končana. Film do njegove končne postaje čaka še kar nekaj preobrazb in popravkov. Od februarja dalje je v montaži (montira ga Ivana Fumić). Montaža v povprečju traja 3–4 mesece, kar pomeni, da bodo Cimre zmontirane do junija. Takrat se začne tudi postprodukcija slike in tona. Končan naj bi bil do septembra 2016 in premierno prikazan na 19. Festivalu slovenskega filma v Portorožu. Dejstvo, da se obeta nov slovenski žanrski film, natančneje kriminalna drama z dvema glavnima ženskima vlogama, odlično scenografijo in domišljenim vizualnim stilom, pa vsekakor zveni kot nekaj, česar se lahko samo veselimo.

foto: Ana Šturm